

Näringsdepartementet

Er referens
N2017/07438/FF

Diarienummer
Utr 2018/1
Datum
2018-04-03

Yttrande över betänkandet Ett land att besöka. En samlad politik för turism och växande besöksnäring, SOU 2017:95

Trafikanalys har anmodats att yttra sig över ovannämnda betänkande.

Trafikanalys har inget att invända mot utredningens huvudsakliga förslag. Istället väljer vi att lämna kommentarer som kan vara till stöd i det fortsatta arbetet. Utöver huvuduppdraget har utredningen kartlagt utmaningar och hinder för besöksnäringen samt föreslagit åtgärder inom åtta områden, däribland digitalisering, forskning och innovation, trafikutbud i befintlig infrastruktur samt data och statistik. Trafikanalys kunskapsunderlag är användbara i utvecklingen av dessa områden. Nedan följer specifika kommentarer från oss.

Avsnitt 4.2 Agenda 2030 och ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet

Utredningen menar att Sverige behöver ha ett större fokus på och tydligare ställningstaganden kring hållbarhet i utvecklingen av besöksnäring och turism. Trafikanalys nationella resvaneundersökning 2015-2016 visar att ca 29 procent av bilresorna har fritidssysselsättning som huvudsakligt syfte.¹ Samma undersökning visar att ca 59 procent av det totala fritidsresandet sker med bil.² Samtidigt är klimatåtgärderna för transportsektorn riktade till fritidsresande få och utbudet av kollektivtrafik nästan uteslutande till för att konkurrensutsätta arbetspendling med bil.³ Satsningar på ett mer hållbart

¹ RVU Sverige - den nationella resvaneundersökningen 2015–2016. Tabell 1. Antal tusen huvudresor per år med 95%-konfidensintervall (\pm) efter huvudsakligt ärende och huvudsakligt färd sätt år 2015–2016.

² RVU Sverige - den nationella resvaneundersökningen 2015–2016. Tabell 2. Färdlängd (miljoner kilometer) per år med 95%-konfidensintervall (\pm) efter huvudresans huvudsakliga ärende och färd sätt år 2015–2016.

³ Drivkrafter resandeutveckling med bil. Underlag till SOFT-samarbetet. Rapport 2018:7. Version 1.0. Trivector.

fritidsresande skulle därför kunna bidra till att nå FN:s globala hållbarhetsmål Agenda 2030.

Avsnitt 5.4.1 Datadriven och digitalt driven innovation

Utredningen tar upp att öppna data kan användas i framtagandet av innovationer. Enligt avsnitt 5.4.1 är den information som framställs eller samlas i den offentliga sektorn en tillgång som kan användas i utvecklingen av nya produkter och tjänster. Trafikanalys kommer under 2018 att tillgängliggöra statistik via en statistikportal på vår webbsida. Syftet är att underlätta för tredje part som exempelvis vill använda statistiken som underlag vid framtagande av innovationer.⁴

Avsnitt 5.4.2 Delnings- och plattformsekonomi

Utredningen menar att Sverige bör bli mer aktivt vad gäller delningsekonomins utmaningar och möjligheter. I Trafikanalys rapport *2016:15 Nya tjänster för delad mobilitet* beskrivs olika typer av tjänster för delad mobilitet och dess effekter på tillgänglighet, bilresande, resande med olika trafikslag samt bilinnehav. Denna rapport utgör ett bra underlag för att undersöka delningsekonomins utmaningar och möjligheter närmare.

Avsnitt 8 Data, statistik och innovation

Vi är positiva till att Tillväxtverket får ett tydligare uppdrag och resurser för att arbeta med turismstatistiken. Trafikanalys officiella statistik inom transporter och kommunikationer kan också vara användbar vid kartläggning och analys av besöksnäringen då turism bygger på att människor förflyttar sig. Det kan finnas samordningsvinster i Tillväxtverkets och Trafikanalys statistikutveckling, exempelvis gällande turismstatistiken och den nationella resvaneundersökningen, varför vi ser positivt på en dialog med Tillväxtverket i denna fråga.

Betänkandet nämner inte rese- och turistdatabasen. Den innehåller information om svenskars resvanor i Sverige, till utlandet, på fritiden och i tjänsten och kan därför vara en relevant informationskälla i det fortsatta arbetet med turismstatistiken.⁵

⁴ Om tredje part skulle vilja bygga exempelvis ett tillämpningsprogram (en app) så kan de anropa Trafikanalys gränssnitt för applikationsprogrammering (API).

⁵ Rese- och turistdatabasens webbsida: <http://www.turism.se/tdb>

Ytterligare en utveckling som bidrar till att tillgängliggöra öppna rese- och trafikdata är Kommissionens förordning (EU) 2017/1926 om tillhandahållande av EU-omfattande multimodala reseinformationstjänster. Förordningen syftar till att underlätta utvecklingen av multimodala reseinformationstjänster genom att tillgängliggöra öppna rese- och trafikdata via en nationell åtkomstpunkt.⁶ Hur förordningen ska tillämpas i Sverige utreds för närvarande. Just nu tillhandahåller Samtrafiken AB en plattform (Trafiklab) från vilken det är möjligt att ta del av trafikdata och API:er för kollektivtrafiken i Sverige.⁷

Avsnitt 9 Trafikutbud och transporter

Utredningen lyfter fram att väl fungerande transporter är viktiga för att utveckla svensk besöksnäring genom att skapa tillgänglighet till, mellan och inom destinationer och besöksmål. Trafikanalys analyserar och följer upp de transportpolitiska målen där tillgänglighet är ett viktigt delmål. Många av Trafikanalys kunskapsunderlag kan därför vara användbara för att utveckla svensk besöksnäring. Några rapporter som kan vara av speciellt intresse beskrivs nedan.

Trafikanalys följer upp geografisk tillgänglighet i den årliga uppföljningen av transportsystemets utveckling i förhållande till de transportpolitiska målen.⁸ År 2017 redovisade vi även ett regeringsuppdrag om att se över de transportpolitiska preciseringsarna och lämnade förslag på hur uppföljningen av de transportpolitiska målen kan utvecklas. Av de 15 indikatorer som Trafikanalys föreslog omfattar följande tillgänglighet: Tillgänglighet till arbete och skola, övriga persontransporter som avser att mäta tillgänglighet över tid, godstransporter, transportsystemets standard och tillförlitlighet, användbara och trygga transporter för alla samt digitalisering för tillgänglighet utan transporter.⁹

I rapport *2017:1 Ny målstyrning för transportpolitiken* studerar Trafikanalys bl.a. sambandet mellan tillgänglighet, tillväxt, sysselsättning och

⁶ Kommissionens delegerade förordning (EU) 2017/1926 av den 31 maj 2017 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/40/EU vad gäller tillhandahållande av EU-omfattande multimodala reseinformationstjänster.

⁷ Samtrafikens webbsida: <https://samtrafiken.se/projekt/oppna-trafikdata/>

⁸ Trafikanalys Rapport 2017:7 Uppföljning av de transportpolitiska målen 2017.

⁹ Trafikanalys PM 2017:1 Preciseringsöversyn – indikatorer och uppföljning.

bebyggelseutveckling. En av slutsatserna är att infrastrukturinvesteringar har fått positiva effekter på tillväxten i redan dynamiska regioner, vilket visar att investeringar i infrastruktur är ett nödvändigt men inte ett tillräckligt villkor för att skapa en positiv regional utveckling.

9.9.2 Utveckling av planeringsmodeller

Här omnämns en förstudie om turismens samhällsekonomiska effekter som bl.a. drar slutsatsen att det både är relevant och praktiskt möjligt att utveckla de modeller som Trafikverket använder i sina samhällsekonomiska analyser så att turismresandet fångas på ett bättre sätt.¹⁰ Vilka effekter som uppkommer av infrastrukturinvesteringar på sekundärmarknader, så som turism- och besöksnäringen, och hur de ska beräknas och värderas är viktigt att belysa för att ge ett så rättvisande underlag som möjligt till infrastrukturplaneringen. Trafikanalys ser därför positivt på att ett sådant utvecklingsarbete initieras.

En annan åtgärd som lyfts fram är att utveckla prognosverktyget Sampers till att även omfatta utrikes resande och anslutningstrafik. Enligt Trafikverkets beskrivning av sin senaste prognos inkluderas dock redan utrikesresor och anslutningsresor till flygplatser.¹¹

9.3 Aktörer inom besöksnäringens transportsystem

I detta avsnitt lyfter utredningen fram att Trafikanalys är viktig i genomförandet av analyser och utredningsarbete. Det gäller exempelvis utredningens förslag att ge Tillväxtverket i uppdrag att, i dialog med myndigheterna i SOFT-uppdraget¹², genomföra en förstudie för analys av hur en växande turism ska kunna möta klimatutmaningarna och bidra positivt till klimatmålen. SOFT-uppdraget löper dock ut år 2019 varför dialogen därefter behöver ske direkt med berörda myndigheter.

¹⁰ Trafikverket, Rapport 2017:035 Turismens samhällsekonomiska effekter – Förstudie om utvecklingsbehovet av bättre metoder och modeller i den nationella transportinfrastrukturplaneringen.

¹¹ Trafikverket, Rapport 2016:059 Prognos för persontrafiken 2040. Basprognoser 2016-04-01, s. 7f.

¹² Regeringsuppdrag i regleringsbrevet för budgetår 2016 avseende Statens energimyndighet. Deltagare i SOFT (Strategisk plan för omställning av transportsektorn till fossilfrihet) är Statens energimyndighet, Transportstyrelsen, Trafikverket, Trafikanalys, Naturvårdsverket, Boverket samt vid behov andra berörda aktörer.

9.7.1 Utmaningar i kollektivtrafiken

En av utmaningarna som tas upp i detta avsnitt är bristen på dialog mellan kollektivtrafikansvariga myndigheter och besöksnäringen. Utredningen föreslår därför att de regionala kollektivtrafikansvariga myndigheterna (RKM) ska genomföra ett fördjupat samråd med besöksnäringens aktörer. RKM ska dock redan idag samråda med motsvarande myndigheter i angränsande län, övriga berörda myndigheter, organisationer, kollektivtrafikföretag samt företrädare för näringsliv och resenärer innan det regionala trafikförsörjningsprogrammet upprättas.¹³ Formen för samråd mellan RKM och besöksnäringen bör därmed redan vara etablerad. Utredningen beskriver inte vilka effekter ett fördjupat samråd med besöksnäringen skulle kunna få eller hur andra resenärgrupper skulle kunna påverkas av ett sådant förfarande. Trafikanalys ser att det kan finnas samordningsvinster med ett fördjupat samråd, men att det skulle kunna innebära att RKM:s uppdrag behöver utökas. En konsekvensanalys av förslaget bör därför genomföras innan ett eventuellt införande.

I detta ärende har generaldirektör Brita Saxton varit beslutande och utredare Ylva Ericsson föredragande.

Brita Saxton
Generaldirektör

¹³ 9 § i Lagen (2010:1065) om kollektivtrafik.

